

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Zakon Br. 2004 / 8

O E N E R G I J I

Skupstina Kosovo,

Shodno ovlasčenju koje mu je dato Rezolucijom 1244 (1999) Saveta Bezbednosti Ujedinjenih Nacija od 10. juna 1999. godine;

Uzimajući u obzir Uredbu Privremene Aministracije Misije Ujedinjenih Nacija na Kosovu (UNMIK) br. 1999/1 od 25. jula 1999. o Ovlascenjima Privremene Aministracije na Kosovu;

Na osnovu ovlasčenja datih Privremenim Institucijama Samouprave Uredbom UNMIK-a Br. 2001/9 od 15. maja 2001, o "Ustavnom Okviru za Privremenu Samoupravu na Kosovu", posebno u Poglavlje 5.1 (d), i 9.1.26 (a);

Uzimajući u obzir određena rezervisana ovlasčenja za Specijalnog Poslanika Generalnog Sekretara shodno Poglavlju 8.1(r.) Ustavnog Okvira;

Priznajući potrebu za utvrđivanjem pravila za osnivanje energetskeg trzista i druge mere za ispravno funkcionisanje sektora enrgije na Kosovu;

Ovim usvaja sledece:

ZAKON O E N E R G I J I

Glava 1
Opste Odredbe

Clan 1

Ovim zakonom utvrđuju se osnovni principi energetske strategije i energetskeg programa na Kosovu; pravila za obezbedenje efikasnog koriscenja i koriscenju obnovljivih izvora energije; pravila za osnivanje energetskeg trzista; i druge mere potrebne za obezbedenje ispravnog funkcionisanja energetske delatnosti.

Clan 2

Svrhe ovog zakona su da:

- a). obezbedi sigurno, stabilno, pouzdano i kvalitativno snabdevanje sa energijom;
- b). promovira racionalno i koordinirano upravljanje energetskim resursima;
- c). podstice postovanje ocuvanja zivotne sredine u energetskim delatnostima;
- d). obezbedi uslove za razvoj modernog energetskog trzista i da obezbedi konkurentnost u to energetsko trziste po opstim principima nediskriminacije, javnosti, jednakosti i postovanja potrosaca;
- e). promovise investicije u energetskom sektoru;
- f). unapreduje ekonomsku i socijalnu koheziju na Kosovo;
- g). promovise integraciju Kosovu u oblastima Evropske Ekonomije radi buduceg prijema na Evropsku Uniju i kao prva faza kroz ukljucenje Kosovo kao punomocan ucesnik na Juznoistocnom Energetskom Trzistu;
- h). promovira postepeno priblizenje energetskog zakonodavstva Kosovo sa energetskim zakonodavstvom Evropske Unije i ucesce Kosovo na svim znacajnim medjunarodnim ugovorima i dogovorima na kojim Kosovo je stranka ili moze da se ih prikljucuje.

Clan 3

Pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu, imaju sledeća značenja:

“**saproizvodnja**” znaci tehnoloski proces koji obuhvati jednovremeno proizvodnju korisne termicke i elektricne energije

“**potrosac**” znaci potrosac na veliko ili konacni potrosac energije

“**propisi**” znace objavljena tehnicka pravila koja utvrduju minimum tehnickog projekta , operacione uslove, i standarde za energiju i propise mreza, propise distribucije, standardne propise elektricne energije, propise za zastitu potrosaca, propise energetskih potrojenja, propise merenja, i propise trgovine;

“**distribucija**” znaci transport elektricne energije, grejanja, ili prirodnog gasa na sistemima srednjeg i niskog ili visokog napona ili spojom cevovoda u cilju njegovog dostavljanja potrosacima, ali ne ukljucujuci snabdevanje;

“**elektricna energija**” znaci oblik energije koji se moze prenositi sredstvima postojecih metalnih linija;

“**kvalifikovan kupac**” znaci svako fizicko ili pravno lice koji može slobodno izabrati od koga će snabdevaoca kupiti energiju;

“**energija**” znaci bilo koji oblik proizvedene ili dobijene energije (elektricne energije, grejanja, prirodnog gas) u cilju snabdevanja ili prodaje;

“energetska efikasnost” znaci integrisan prilaz radi uticaja nad visinom i merenjem vremena potrosnje elektricne energije u cilju smanjenja energetske potrosnje i maksimalna opterecenja davajuci prednost investicijama za mere energetske efikasnosti, ili drugim merama, kao sto su ugovori o snabdevanje sa mogucnostima iznad investicijama za povecanje proizvodnog kapaciteta, ako predasnje su najekonomicnije i najefikasnije opcije, uzimajuci u obzir pozitivni ekoloski uticaj smanjene potrosnje energije i aspekte cene sigurnog snabdevanja i distribucije;

“energetska preduzeca” znaci lice koja obavlja jednu ili vise od sledecih delatnosti: proizvodnju, transformaciju, prenos, distribuciju, trgovinu ili uskladistenje, ili snabdevanje elektricnom energijom, toplotnom energijom, ili prirodnim gasom na osnovu licence izdatoj shodno Regulatoru, ili bez licence ako to nije potrebno;

“trziste energije” znaci medusobna poslovanja i tehnicke delatnosti energetskih preduzeca i kupaca angaziranih u proizvodnju, trgovinu, i snabdevanje energije koja odreduju cenu energije;

“Ured za Regulativu Energije” podrazumeva nezavisan regulator energetskih delatnosti sa stecenim ovlasenjima prema Zakon o Regulatoru Energije, ovaj zakon, i drugim zakonima koji reglise izvođenje energetskih delatnosti ;

“sektor energije” podrazumeva delatnosti koja ukljucuju proizvodnju, distribuciju, prenosenje, transformaciju, marketing, trziste, skladistenje ili snabdevanje elektricnom energijom, grejanje ili gas;

“zadnji kupac” znaci kupac koji kupuje energiju za sopstvene potrebe;

“opsti uslovi snabdevanja sa energijom” su privredne i tehnicke obligacije prepisane od strane Ureda za Regulativu Energije za snabdevanje potrosaca energijom;

“proizvodnja” znaci proizvodnja energije, grejanja, ili drugih oblika energije;

“grejanje” znaci bilo koji oblik termicke energije koja se preobrazuje iz vode, dima, ili na neki drugi nacin preobrazaja;

“pokazni cilj” podrazumeva orientisano snabdevanje za energiju ili grejanje proizvodenu od obnovljenih izvora energije ili suproizvodnje;

“licenca” znaci odobrenje izdata od Ureda za Regulativu Energije koja ovlascuje nosioca da obavlja jednu aktivnost u oblasti sektora energije za koga se trazi, u skladu sa tim odredbama ;

“dugorocno planiranje” podrazumeva planiranje potreba za investicije u kapacitetima za proizvodnju, transmisiju, ili prenosenje na dugorocnoj osnovi u cilju ispunjenja zahteva za elektricnu energiju, grejanje, ili prirodni gas na Kosovu i osiguranje snabdevanja za potrosace;

“uredaj za merenje” znaci upisan instrument u registar za overene uredaje merenja na Kosovu i koji se upotrebljava za snabdevanje energijom;

“Ministarstvo nadlezno za Energiju” znaci Ministarstvo delimicno ili upotpuno odgovornu za sektor energije;

“**prirodni gas**” podrazumeva gorivi plin koji izbavljuje energiju u toku sagorevanja ili drugog hemijskog ili fizickog procesa i koji moze biti sacuvan u skladisnim prostorijama;

“**sistem**” znaci sistem povezanih instalacija imajući u vidu transmisiju i distribuciju elektricne energije ili grejanja ili prirodnog gasa potrosacima;

“**proizvodac**” znaci fizicko ili pravno lice koji proizvodi elektricnu energiju ili toplotnu energiju;

“**obnovljivi izvori energije**” znaci ne-fosilni izvori energije (vetar, sunceva, geotermalna, talasna, plimska (hidroelektrana na plimu ili osek), hidro (hidroelektroprivredno postrojenje) biomasa, gas otpada, oprema za obradu gasa kanalizacije, i biogasa);

“**bezbednost snabdevanja**” znaci tehnicka sigurnost kao i obezbedenje potrebnog obima energije za zadovoljavanje potrebama stanovnistva na Kosovu;

“**snabdevanje**” znaci prodaja, ukljucivsi preprodaju elektricne energije ili grejanja potrosacima;

“**tarifa**” znaci cena za energiju odredena i osvojena od Regulatornog Ureda za Energiju;

“**tarifna metodologija**” podrazumeva opste principe prepisanih od Regulatornog Ureda za Energiju koji se primenjuju pri odredivanju regulisanih cena;

“**trgovina**” podrazumeva transakcije kupovine i prodaja energije cime se interesi su transferisani ali to ne znaci da je svojina neophodno preneti;

“**transformacija**” podrazumeva proces preobrazaja goriva i obnovljivih izvora energije u energiju;

“**tranzit**” znaci transport energije preko nacionalne granice bez proizvodnje ili potrosnje unutar te zemlje;

“**transmisija**” znaci prenos ili transport elektricne energije, grejanja, ili prirodnog gasa na izvanredno visokom naponu i na visokom naponu medjupovezanog sistema, ili na sistemima visokog napona ili cevovoda u cilju njegove isporuke zadnjim potrosacima, ili distributerima, ali ne ukljucujuci snabdevanje;

“**kupac na veliko**” znaci svako pravno ili fizicko lice koji kupuje energiju u cilju preprodaje unutar ili van sistema gde su oni osnovani;

“**tržišni operator**” podrazumeva pravno lice koje je odgovorno za organizaciju i rukovodjenje trgovinom prema sporazumima za elektriku i plaćanja izmedju proizvođača, snabdevača i potrošača. Tržišni operator blagovremeno uspostavlja ravnotežu izmedju snabdevanja i finansijskog potraživanja;

“**operativ distribucionog sistema**” podrazumeva fizičko ili pravno lice odgovorno za operisanje, obezbedjenje održavanja i po potrebi razvoj sistema distribucije na odredjenom području i gde je moguće njegovo povezivanje sa drugim sistemima i obezbedjenje dugoročnih mogućnosti sistema radi pokrivanja opravdanih zahteva za distribuciju elektricne energije ili prirodnog gasa;

“operator prenosnog sistema“ podrazumeva fizičko ili pravno lice odgovorno za operisanje, obezbedjenje održavanja i po potrebi razvoj sistema prenosa na određenom području i tamo gde je moguće njegovo povezivanje sa drugim sistemima i obezbedjenje dugoročnih mogućnosti sistema za pokrivanje opravdanih zahteva za distribuciju električne energije ili prirodnog gasa.

3.2. Ostali pojmovi upotrebljeni u ovom zakonu, imajuće značenje koja je navedeno u Zakonu o Električnoj Energiji ili Zakonu o Regulatoru Energije.

Glava 2 Strategija, Programi, i Ravnoteza

Clan 4

4.1. Osnovni dokument koji propisuje energetska politiku i planiranje za razvoj energetskog sektora na Kosovu bice Energetska Strategija.

4.2. Energetska Strategija ce:

- a). obezbediti sigurno, kvalitetno i pouzdano snabdevanje energijom;
- b). podsticati dugorocnu ravnotezu za razvoj energetskog sektora uzimajuci u obzir fluktuacije u potrosnju energije;
- c). omugucuju maksimalno koriscenje raspolozivih izvora energije na Kosovu;
- d). podsticati koriscenje obnovljivih izvora energije;
- e). obezbediti efikasno koriscenje energije;
- f). zastititi potrosace energije;
- g). zastititi zivotnu sredinu u toku obavljanja energetskih delatnosti;
- h). stimulisati investicije u energetski sektor;
- i). podsticati konkurentnost u energetski sektor na osnovu opstih principa nediskriminacije i transparentnosti;
- j). olaksati povezanje energetskog sistema Kosovu ili njenih delova sa energetskom sistemom Evrope ili sistemima drugih zemalja .

4.3. Obligacije preuzete medjunarodnim sporazumima u kojima Kosovo je stranka, sa posebnom paznjom na investicije u energetski sektor, transit i povezivanje sa medjunarodnim i regionalnim sistemima, ucinit ce sastavni deo Energetske Strategije.

4.4. Energetska strategija pokriva period od 10 godina. Nju predlaže nadležno Ministarstvo za Energiju nakon konsultacija sa Regulatornim Uredom za Energiju, operatorima sistema i regionalnim nadzornim organima koja ce biti usvojena od ministarskog kabineta i Skupštine.

Clan 5

5.1. Na osnovu Energetske Strategije, Ministarstvo nadležno za energiju ce pripremiti i usvojiti Program za Ostvarivanje Strategije za period od tri godine.

5.2. Programom za Ostvarivanje Strategije utvrduju se aktivnosti za ostvarivanje, ukljucujuci programe kako bi:

- a) obezbedila ispunjenje objekтива dugorocnog razvoja;
- b) osigurala smernice za razvoj sektora energije;
- c) podsticala efikasno koriscenje energije;
- d) stimulisala investicije za obnovljive izvore energije i objekata za njihovu eksploataciju;
- e) utvrdila neophodne investicije na javnoj infrastrukturi i predvideni nivo od privatnih investitora u delatnostima energije.

5.3. Program za Ostvarivanje Strategije ce odrediti subjekte nadlezne za ostvarivanje planiranih aktivnosti, kao i vremensko razdoblje za realizaciju Strategijskih politika i programa, neophodnu saradnju sa lokalnim i regionalnim institucijama i vlastima u oblasti planiranja razvoja u sektor energije, i neophodnu saradnju sa energetskim preduzecima i medjunarodnim organizacijama.

5.4. U cilju finansiranja Programa za Ostvarivanje Strategije, osniva se zaseban Fond prema posebnom zakonu. Tim zakonom se utvrduju izvori finansiranja, upravni organi i njihova ovlascenja i odgovornosti kao i druge poslove u vezi sa radom Fonda.

5.5. Nakon isteka roka Programa za Ostvarivanje Strategije, Ministarstvo nadlezno za energiju ce podneti Skupstini Izvestaj o Programu za Ostvarivanje Stragije i predlozice neophodne izmene za Energestku Strategiju.

5.6. Nadležno Ministarstvo za Energiju podnosi Skupštini godišnji izveštaj o svojim aktivnostima na sprovedjenju programa strategije uz finansijski izveštaj fonda.

Clan 6

6.1. Ministarstvo nadlezno za energiju ce usvojiti dugorocni i godisnji bilans energije kojim se predvidaju potrebe za energijom, izvori (vrste) energije i mere koje treba primeniti za zadovoljavanje potreba. Dugorocne i godisnje bilanse za elektricnu energiju predlozice Ministarstvo nadlezno za energiju kroz operatora sistema transmisije posle konsultacija sa Uredom za Regulativu Energije.

6.2. Dugorocni bilans energije usvojice se za period od deset (10) godina. Azuriranja dugorocnog balansa energije usvojice se svake druge godine.

6.3. Obavezni elementi dokumenta dugorocnog bilansa energije ce biti:

- a). predvidanje potreba za pojedine vrste energije;
- b). predvidanje za snabdevanje sa primarnim resursima energije, ukljucujuci obnovljive izvore energije, proizvodnju elektricne energije i toplotne energije, proizvodnju briketa, uglja, i tecnih goriva, kao i predvidanje razresenja stetnih substanci iz energetskih izvora;
- c). predvidanje nacina za udovoljavanje potreba za pojedine vrste energije ukljucujuci primarne (obnovljivi i ne-obnovljivi izvori energije) i završnu energiju;
- d). predvidanje sirenja stetnih substanci iz energetskih izvora i uticaj na zivotnu sredinu koja proizilaze iz proizvodnje i koriscenje energije;
- e). lista neophodnih nivoa uskladistenja i rezervni kapacitet u cilju postizanja planiranog nivoa pouzdanog snabdevanja.

6.4. Godisnji bilans energije usvojice se najkasnije do 15 decembra tekuce godine za narednu godinu.

6.5. Obavezni elementi godisnjeg energetskog bilansa jesu:

- a). godisnja potrosnja za pojedine vrste zaliha energije, nivo zaliha i rezervni kapacitet;
- b). godisnji nivo stednje (rezervni kapacitet) energetskih postrojenja i objekata;
- c). neophodni nivo operativnih zaliha svake godine i kriterijumi energetske efikasnosti za svaku godinu.

6.6. Ministarstvo nadlezno za energiju ce doneti Pravila o Energetskom Bilansu, kojima ce se propisati nacin i sadrzaj podataka koje treba podneti drzavni organi, lokalne i regionalne vlasti, energetska preduzeca, operator trzista i operatori sistema u cilju izrade Energetskih Bilansa.

Clan 7

Pogledi opstinskih vlada se pribavljaju za pomoc u pripremi i ostvarivanju Energestke Strategije, Programa za Ostvarivanje Strategije, i Energetskog Bilansa za njihove opstine.

Clan 8

Znacajni operatori sistema pripremaju razvojne planove koji se usaglasavaju sa Energetskom Strategijom, Programom za Ostvarivanje Strategije, i Energetskim Bilansima.

Glava 3

Energetska Efikasnost, Obnovljivi Izvori Energije, i Suproizvodnja

Clan 9

9.1. Efikasna energetska politika bice sastavni deo Energetske Strategije.

9.2. Svrha efikasne energetske politike bice podsticanje efikasnog koriscenja energije i obnovljivih izvora energije kao i stimulisanje obnovljivih izvora energije i saproizvodnje.

9.3. Pracenje stanja dovoljne kolicine snabdevanja, jedan racionalan i efikasan energetski program moze smanjiti potrebu za pojacanu dodatnu bitnu proizvodnju. Upravljanje potrebama za energiju i smene opterecenja su vazna sredstva za stvaranje energetskog balansa i obezbedenje sigurnosti snabdevanja.

Clan 10

Ministarstvo nadležno za sektor energije ce obavljati sledece poslove za ostvarivanje jedne efikasne energetske politike:

- a). Pripremanje programa za ostvarivanje energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije;
- b). Pripremanje predloga za podsticanje energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije;
- c). Vrsenje nadzora energetske efikasnosti i ostvarivanje mogucih ustedevina;
- d). Obezbedenje informacija za javnot u vezi sa pitanjima energetske efikasnosti;
- e). Podsticanje revizije energije i lokalne razvojne planove stednje energije;
- f). Pripremanje pod-zakonskih akata, nakon obavljenih konsultacija sa Regulatornim Uredom za Energiju, promovise efikasno koriscenje energije i koriscenje obnovljivih izvora energije;
- g). Podsticanje rada nevladinih organizacija koje obavljaju poslove od opsteg interesa u energetici; i
- h). Promovisanje povecanja priloga iz obnovljivih izvora energije za proizvodnju energije u unutrašnjom trzistu i regionalnim trzistima u skladu sa pokazanim ciljevima utvrdenim u clanu 12 ovog zakona.

Clan 11

Drugi ucesnici u sektor energije ce obavljati sledece poslove u vezi sa ostvarivanjem efikasne energetske politike i promovisanje obnovljivih izvora energije:

- a). U toku isporuke proizvodnje, operator sistema prenosa ce dati prednost proizvodnju koja koristi obnovljive izvore energije dozvoljeno po Kodu Mreze i drugim primenljivim propisima i odredbama;
- b). Operatori sistema ce utvrditi i objaviti standardna pravila o tome ko ce snositi troskove tehnickih adaptacija, kao sto su priklucenja na sistemu i ucvrscavanje sistema, neophodne za integrisanje novih proizvođača koji dobijaju energiju iz obnovljivih izvora energije u medjupovezanoj sistemu. Ti propisi ce biti usvojenu od Regulatornog Ureda za Energiju, bit ce usaglaseni sa Energetskom Strategijom i osnovani u objektivnim, transparentnim i nediskriminatorским nacelima, posebno uzimajući u obzir sve gubitke i dobiti vezane sa priklucenjem ovih proizvođača u sistemu;
- c). Operatori sistema ce osigurati svakom novom proizvođaču koji zeli da se prikluci detaljan i iscrpan predracun troskova u vezi sa priklucenjem;
- d). Operatori sistema ce utvrditi i objaviti standardna pravila u vezi sa podelom troskova za instalacione sisteme, između svih proizvođača koji zaraduju od toga; Takva pravila ce odobriti Regulatorni Ured za Energiju, bice u skladu sa Energetskom Strategijom i primenljivim pod-zakonskim aktima o tarifnoj metodologiji;
- e). Regulatorni Ured za Energiju osigurat ce da naknade za prenos i distribuciju ne vrse diskriminaciju nad elektricnom energijom iz obnovljivih izvora energije proizvedenu u periferijskim zonama, kao sto su regije sa malom gustom stanovništva;
- f). Regulatorni Ured za Energiju ce ovlastiti i promovisati obavljanje energetske delatnosti kod ugovaranja, podsticajući energetska poduzeca za sprovođenje poboljsanja efikasnosti bez pocetnih troskova, nadoknadenih uz obracun uredjevinā;
- g). Pri odredivanju tarifa, Regulatorni Ured za Energiju moze obezbediti izvore finansiranja pomocu tarifa, ostvarenih od trecih stranaka uz konkurentnu ponudu, prema transparentnim postupcima.

Clan 12

12.1. Ministarstvo nadlezno za energiju ce utvrditi Pokazne Ciljeve svake godine za potrebom (potrosnjom) elektricne energije proizvedenu iz obnovljenih izvora energije ili saproizvodnje za citavo Kosovo.

12.2. Pokazni Ciljevi odredice procenat potraznje za energijom na Kosovu za narednih deset godina.

12.3. Pokaznim Ciljevima priložit ce se izvestaj koji ukratko opisuje predvidene ili preduzete mere za postizanje ovih Pokaznih Ciljeva. Takav izvestaj narocito uzima u obzir:

- a) principe energetskog trzista;
- b) karakteristike raznih obnovljivih izvora energije i saproizvodnju; i
- c) potrebu za odrzanjem trzisne konkurentnosti među proizvođačima.

12.4. U skladu sa odredbama Zakona o Regulatoru Energije, Regulatorni Ured za Energiju obezbedice da izvor elektricne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije moze biti zagantisan i to prema objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim kriterijumima.

Clan 13

Energetska poduzeca koja snabdevaju sa elektricnom energijom, prirodnim gasom ili grejanjem, najmanje jednom godisnje, obavestavaju svoje potrosace o trendovima i osnovnim statistickim podacima potrosnje energije. U tom smislu, one mogu pripremiti programe koji na podesan nacin podsticaju i usmeravaju potrosace za efikasno koriscenje snabdevene energije i podsticanje stednje energije.

Clan 14

14.1. Uvoznici i preradivaci potrosackih roba koji koriste energiju za svoje operacije prilozi ce naznaku energetske efikasnosti svojim proizvodima, obavestavajući tako kupce za potrosnju energije i druge karakteristike proizvoda koje su vazne za njihovu energetska efikasnost.

14.2. Nadležno Ministarstvo za Energiju ce propisati oblik i sadrzinu naznaka, nacin merenja i verifikaciju potrosnje energije, i druge karakteristike proizvoda, i metodu za klasifikovanje proizvoda u vezi sa energetska efikasnoscu.

14.3. Propisima navedenim u stav 2 ovog clana moze se zahtevati da oznake su obavezne za pojedine vrste proizvoda.

14.4. Odredbe ovog clana vazice za druge oznake proizvoda i objekata kao sto je oznaka energetske efikasnosti i energetska specifikacija za zgrade.

Glava 4 Investicije

Clan 15

15.1. Promocija investicije za modernizaciju, revitalizaciju i prosirenje postojećih proizvodnih kapaciteta, sistem za prenos i distribuciju ce biti u interes Kosova.

15.2. Izgradnja novih energetskih postrojenja (elektrana) i objekata i njihovo održavanje i upotreba treba da se podstice na Kosovu, pod uslovom da takva izgradnja je u skladu sa nacelima energetske efikasnosti.

15.3. Na Kosovu podsticace se oprezne privatne investicije i povoljne strane investicije i sporazumni uslovi za povracaj u cilju primamljivanja investicija za izgradnju novih postrojenja i za modernizaciju, revitalizaciju, i prosirenje postojećih proizvodnih kapaciteta, sistem za prenos i distribuciju.

Glava 5

Ekonomsko Uredjenje Energetskih Delatnosti

Clan 16

16.1. Ekonomsko uredjenje energetskih delatnosti primenjivace se u skladu sa Zakonom o Regulatoru Energije.

16.2. Energetske delatnosti u energetici obavljace se na osnovu license ili bez license za one delatnosti za koje se ne trazi licensa u skladu sa Zakonom o Regulatoru Energije.

Clan 17

17.1. Energetske delatnosti se obavljaju u skladu sa propisima koje ih ureduju kao trzisne ili javne usluge:

17.2. Sva preduzeca za elektricnu energiju sluzice se interesima pojedinih kupaca uz obezbedenje sigurnog, efikasnog, i pouzdanog snabdevanja elektricnom energijom, energije za grejanje i prirodnog gasa; za ostvarivanmje efikasnosti koriscenja izvora energije; uz postovanje zivotne sredine; i ocuvanje zdravlja, zivota, i imovine stovnistva na Kosovu.

17.3. Regulatorni Ured za Energiju moze uvesti dodatne javne obaveze za preduzeca koja obavljaju javne usluge u vezi sa sigurnom, i pouzdanom snabdevanju, regularnost, kvalitet i cenu snabdevanja, i zastitu zivotne sredine. Takve obligacije moraju biti jasno propisane, nediskriminatorne, overljive i u skladu sa direktivama Evropske Unije.

17.4. Troskovi i izdaci prouzrokovani od preduzeca za energiju u vezi sa stavom 3 ovog clana bit ce priznati kao opravdani troskovi.

Clan 18

18.1. Cene za energiju ce biti regulisane ili neregulisane, u zavisnosti od postojanja trzista da podrzava neregulisanu cenu.

18.2. Regulisane cene energije odredice se na osnovu usvojenih ili fisknih tarifa od Regulatornog Ureda za Energiju.

18.3. Regulisane cene energije ce se odredivati ili usvojice se u skladu sa tarifnom metodologijom.

18.4. Tarifnim sistemom obezbedice se stimulisanje za promociju energetske efikasnosti i upravljanje potrebama za elektricnom energijom, uklucujuci stimulisanje koriscenja obnovljivih izvora energije.

18.5. Energetska preduzeca imaju pravo zahteva za kompenzaciju ne-pokrivenih, izgubljenih troskova.

18.6. Nepokrivljeni, izgubljeni troškove su oni troškovi koji nastaju iz završenih investicija i zaključenih transakcija sa energetske preduzeca prije stupanja na snagu ovog zakona, i kao takvi opravdani ne mogu da se pokriju zbog osnivanja konkurentnog trzista.

18.7. Regulatorni Ured za Energiju utvrdice maksimalnu visinu i period za kompenzaciju za priznate nepokrivene izgubljene troškove za energetska preduzeca u skladu sa odredbama i propisima Zakona o Regulatoru Energije i direktivama Evropske Unije.

Clan 19

19.1. Energetska preduzeca koja obvljaju energetske delatnosti u oblasti elektricne energije, prirodnog gasa, ili snabdevanja sa toplotnom energijom sacuvaju poverljive podatke dobijene u toku obavljanja svojih poslova i delatnosti po ovom zakonu, osim ako drugim zakonom se trazi da takvi podaci budu pristupni za drzavne organe.

19.2. Odlucivanje o tome koje su podatke poverljive donece se u skladu sa Zakonom o Regulatoru Energije i pod-zakonskim aktima donetih od Regulatornog Ureda za Energiju.

Clan 20

Energetska preduzeca ce pripremiti, podneti za reviziju, i objaviti izvode racuna u skladu sa zakonima o racunovodstvu primenljivim na Kosovu. Energetska preduzeca koja po zakonu nisu obavezne da objave svoje godisnje racune izdrzace se kopije tih racuna za pristup javnosti kod Sefa Ureda.

Glava 6 Konkurentnost na Energetskim Delatnostima

Clan 21

21.1. Zabranjeni su svi dogovori i odluke izmedju zdruzenih, srodnih i prikljucenih preduzeca, kao i promisljene prakse jedne ili vise energetskih preduzeca, koje imaju za cilj zabranu, ometanje, restrikciju, ili narusenje konkurentnosti na energetskom trzistu kroz:

- a). Direktno ili indirektno odredivanje cena ili druge trgovinske uslove;
- b). Podelu trzista ili izvora snabdevanja;
- c). Restrikciju ili kontrolu proizvodnje, trgovine, tehnickog razvoja ili investicija u energiji;
- d). Primenu raznih uslova za jedan isti ugovor u vezi sa određenim partnerima pri cemu oni se stavljaju u neravnotezan polozej kao konkurenti;
- e). Uslovljavanje zaključenja ugovora trecjoj strani da preuzima dodatne obaveze ili zaključenje dodatnih ugovora koji, po svojoj prirodi i uobicajenoj praksi ne odnose se na predmet glavnog ugovora.

21.2. Sve zabranjene odluke i dogovori po stavu 1. ovog clana su nevezne/i.

Clan 22

Energetska preduzeca sa dominantnim položajem zloupotrebljavaju takav položaj ako:

- a). Direktno ili indirektno nameće neopravdane cene za kupoprodaju energije ili druge nelojalne uslove trzista;
- b). Smanjuju proizvodnju, trgovinu i tehnoloski razvoj na stetu kupaca, uz stvaranje oskudica robe kroz sacuvanje, rasipanje, ostecenjem ili neopravdanom operacijom postrojenja;
- c). Upotrebljavaju ekonomske zavisnosti koja rezultiraju na transformaciju, spajanje, prisajedinjenje, deljenje, razdvajanje, ili ukidanje drugih preduzeca, kao i na dugorocno raskidanje poslovnih veza.

Clan 23

23.1. Nije dozvoljeno sticanje, upotreba i otkrivanje preradljivackih ili poslovnih tajni u uslovima pravicne razmene.

23.2. Sticanje fabrickih ili poslovnih tajni u suprotnosti je sa praksama pravicne razmene kada je to steceno prisluskivanjem, probijanjem u prostorijama, otvaranjem prepiska, fotografisanjem ili istrazivanjem bez saznanje vlasnika dokumantacije ili stvarih skladistenih na nacin koji onemogucava njihov pristup, kao i kroz prevaru ili ponudivanjem profita licama koji imaju pristup na tajne na osnovu sluzbenih ili ugovornih odnosa.

23.3. Upotreba ili otkrivanje fabrickih ili poslovnih tajni nije dozvoljeno kada ove tajne prvobitno su bile stecene pod uslovom da ne budu otkrivene.

Clan 24

Regulatorni Ured za Energiju primenice odredbe ovog podglavlja u skladu sa Zakonom o Regulatoru Energije i svakim drugim zakonom o konkurenciji koji je primenljiv na Kosovu

Glava 7 Restriktivne Mere za Snabdevanje Energijom

Clan 25

25.1. Vlada moze uvesti restriktivne mere za snabdevanje energijom za potrosace ili uvesti posebne obaveze za energetska preduzeca u slucaju:

- a). bilo koje vise sile;
- b). bilo koje nesrecne nezgode sa instalacijama za proizvodnju i prenos elektricne energije, toplotne energije ili prirodnog gasa;
- c). dugorocne neocekivane oskudice energetskog kapaciteta ili prenosa energije;
- d). bilo kojih teroristickih akcija.

25.2. Vlada može propisati sledeće mere:

- a). Uvesti restrikcije na trgovinu sa posebnim izvorima energije;
- b). Propisuje specijalne uslove trgovanja;
- c). Ograničuje uvoz ili izvoz energije ili propisati posebne uslove za izvoz i uvoz energije;
- d). Naređuje proizvodnju energije;
- e). Uvesti obavezu za snabdevanje energijom samo za izbrane potrošače.

25.3. Nadležni Ministar za energiju objaviće uvođenje bilo koje restriktivne mere uz korišćenje javnih glasila.

25.4. Metod i način restrikcija za proizvođače i potrošače električne energije, toplotne energije i prirodnog gasa, utvrdiće se pod-zakonskim aktom predloženog od nadležnog Ministarstva za Energiju i usvojenog od Vlade.

25.5. Energetska preduzeća nisu dužna da plate za bilo koju štetu nastanu kao posledica restrikcija ili prekida sa snabdevanjem električne energije, toplotne energije, ili prirodnog gasa u slučaju iz stava 1, osim onih slučajeva u kojima akcidenti ili dugoročna oskudica su prouzrokovani njihovom nemarnošću.

Glava 8 Prava Prolaza i Pristupa na Svojinu

Član 26

26.1. Izgradnja novih i proširenje postojećih energetskih objekata za prenos i distribuciju električne energije, toplotne energije i prirodnog gasa obavlja se na zemljište koja pripada energetske preduzeći na kojoj je utvrđeno pravo izgradnje.

26.2. Ako izgradnja ili proširenje iz stava 1. je u privatnom zemljištu, Regulatorni Ured za Energiju će overiti da to zemljište je neophodno za prenos ili distribuciju energije i vlasnik ima pravo kompenzacije za takvo pravo izgradnje po postenoj tržišnoj ceni.

26.3. Ako izgradnja ili proširenje energetskih objekata ili gradilista iz stava 1. je u neprivatnom zemljištu, Vlada ili nadležna opština, na predlog odgovornog Ministra za Energiju, može transferisati ili utvrditi to pravo izgradnje na nju u korist neke preduzeće shodno pravilima propisanim u pod-zakonskim aktima, ovim zakonom i drugim primenjivim zakonima.

Član 27

27.1. Energetska preduzeća u slučaju opravdane potrebe imaju pravo besplatnog korišćenja nekih delova izgradnje za montažu mernih uređaja i drugih postrojenja ili opreme vezanih za snabdevanje sa električnom energijom, toplotnom energijom, prirodnim gasom i uslugama za potrošače na Kosovu.

27.2. Energetska preduzeca u slučaju opravdane potrebe imaju pravo bezplatnog koriscenja mostova, puteva, ulica, pesackih staza, i zgrada koja ne pripadaju njima za izgradnju, priklucenje, prolaz, i odrzavanje vazdusnih i podzemnih elektricnih linija, toplovoda, gasovoda, vodovoda, za energetske svrhe zbog razloga tehicke sigurnosti.

Clan 28

28.1. Fizicka i pravna lica dozvolice sluzbenicima koji obavljaju inspekcije u skladu sa ovim zakonom ulaz i prolaz kroz imovinu lica u cilju vršenja inspekcije energetskih postrojenja, instalacija ili sistema.

28.2. Fizicka i pravna lica dozvolice energetskim preduzecima pristup na njihovu imovinu na kojima postoje objekti, uredaji, mreze, ili energetski sistemi u cilju njihove kontrole i odrzavanja, secanje drva ili druge vegetacije koja mogu ometati rad objekata, uredaja, mreza ili sistema.

28.3. Fizicka i pravna lica dozvolice energetskim preduzecima pristup na njihovu imovinu za pregled mernih uredaja koji se nalaze na njihovom zemljistu i ne mogu spreciti jedno energetsko preduzece da iskljucuju (obustavi) merne uredaje i druga sredstva upotrebljene u energetski sistem.

Clan 29

29.1. Energetska preduzeca kompenzirat ce vlasnike ili korisnike imovine za svaku stetu prouzrokovanu u toku vršenja prinudnih prava po ovom zakonu, za ogranicenje koriscenja imovine, ili za smanjenje njegove postene trzisne vrednosti.

29.2. Nadležno Ministarstvo za Energiju će utvrditi kriterijume i uslove kompenzacije podzakonskim aktima.

Clan 30

30.1. Blizu energetskih objekata odredice se sigurni pojasi.

30.2. Unutar određenih sigurnih pojasa, nije dozvoljeno ili podleze ogranicenjima, izgradnja ili rusenje zgrada ili ustanova, secanje drva ili biljka, ili izvršenje radova koje mogu predstavljati pretnju za sigurnost ili prekidanje radova energetskih instalacija, sigurnost za zivot ili zdravlje, ili sigurnost imovine.

30.3. Vlada usvojice pod-zakonske akte, kojima se propisuju uslovi za utvrđivanje lokacija, velicina, granice i rezim sigurnih pojasa, prava i obaveze vlasnika imovine.

Clan 31

Kada vlasnici ili korisnici imovine obvljaju nedozvoljene gradevisnke radove, ogradjivanje, secanje, ili druge delatnosti koja krse pravila sigurnih pojasa, i ne uklone takvu nezakonitu izgradnju ili prekid izvođenja nedozvoljenih delatnosti u određenom roku propisanom od energetske preduzece, energetska preduzeca imaju pravo da zahteva od Opštine da ukloni protivuzakonitu izgradnju ili prekid radova na trosak vlasnika ili korisnika.

Glava 9 Nadzor

Clan 32

32.1. Energetski Inspektorat osniva se kao odeljenje pri nadležnom Ministarstvu za Energiju i obavlja inspeksijske i nadzorne poslove prema ovom zakonu.

32.2. Glavna uloga Energetskog Inspektorata bice, u saradnju sa Regulatornim Uredom za Energiju, obezbedenje sigurne i pouzdane operacije energetskih postrojenja, installacija, i sistema.

32.3. Energetski Inspektorat, u saradnji sa Regulatornim Uredom za Energiju, bice odgovoran da energetska preduzeca obavljaju svoje delatnosti u skladu sa zakonima energije, tehnickim propisima, standardnim i drugim pravilima koji se primenjuju u oblasti elektricne energije, u oblasti toplotne energije, gasa i sistema za naftovod.

32.4. U oblasti elektricne energije, toplotne energije i gasa i sistema za naftovod, Energetski Inspektorat obavlja nadzor proizvodnje, gradnje, funkcionalnog i pogonskog ispitivanja, probni rad i koriscenje objekata, uređaja, linija, instalacija i montaza, u cilju proizvodnje, prenosa, distribucije, merenja, zastite i potrosnje elektricne energije, toplotne energije i gasa.

32.5. Nadzorne delatnosti mogu da obavljaju i drugi organi u skladu sa posebnim zakonima za kontrolu uticaja koje energetske delatnosti imaju na zivotnu sredinu i javno zdravlje i za osiguranje da takve energetske delatnosti pridrzavaju se zakonima i standardima zastite zivotne sredine i javnog zdravlja.

Clan 33

33.1. U toku bilo koje inspekcije ili nadzora, inspektori Energetskog Inspektorata imaju prava:

- a). da pregledavaju objekte, materijale, tehnicku i drugu dokumentaciju u skladu sa ciljevima inspekcije ili nadzora, i da zatraze potrebne dokaze ili da preuzimaju uzorke, i po potrebi da koriste druge profesionalne organizacije i vestake;
- b). da slobodno pristupaju energetskim objektima pod njihovim nadzorom;
- c). da vrse pregled tehnickih i sigurnosnih uslova energetskih objekata u redovnim intervalima ili kad god je to potrebno;
- d). da izdaju izvestaje o krsenju ovog zakona ili njegovih pod-zakonskih akata;

- e). da izdaju pismene naloge za obustavljanje energetske objekata kad god ustanovljenja nuzno zahtevaju takve akcije.

33.2. Sva lica pridrzace se instrukcijaja izdatih od energetske inspektora u obavljajnju svojih ovlasčenja po ovom zakonu.

Clan 34

Fizicka ili pravna lica koji su vlasnici ili operisu energetske objekte, postrojenja, sisteme ili installacije za koje se po ovom zakonu predvida inspekcijiski nadzor obavestice inspekcijiski inspektorat odmah za svaku stetu ili kvar koje proizilaze od i koji vode do prekida snabdevanja sa izvorima ili elektricnom energijom, ili kada postoji opasnost za zivot ili zdravlje ljudi, za saobraćaj, za obljizne objekte i za ambijent okoline.

Clan 35

Ako bilo koja energetska preduzeca ili fizicko ili pravno lice vrsi krsenje ovog zakona, njegovih pod-zakonskih akata, tehnickih propisa, standardnih ili drugih pravila prinudjenih ovim zakonom, Energetski Inspektorat moze:

- a). poslati pismeno obavestenje sa mandatornim naredenjima za uklanjanje krsenja u konacno utvrdenom roku;
- b). predloziti da Regulatorni Ured za Energiju oduzima, preinacuje ili opoziva licencu;
- c). predloziti Regulatornom Uredu za Energiju da uvede upravne sankcije i novcane kazne na osnovu ovog zakon;
- d). poslati predmet nadleznim organima za preduzimanje mera van domena ovlasčenja inspektora;
- e). obavestiti za svaku protivuzakonitu radnju.

Clan 36

36.1. Inspektori Energetskog Inspektorata sacuvace tajnost komercijanih i drugih poverljivih podataka do cije saznanje su oni dosli u obavljajnju svojih inspekcijiskih delatnosti.

36.2. Inspektori Energetskog Inspektorata obaljace svoje aktivnosti oni sami ili zajedno sa drugim specijalizovanim nadzornim organima kada smatraju da je to pogodno.

Glava 10 Prelazne Odredbe

Clan 37

37.1. U roku od dvanaest meseci (12) nakon proglašenja ovog zakona, Skupstina ce usvojiti Energetsku Strategiju.

37.2. U roku od dvanaest meseci (12) nakon proglašenja ovog zakona, nadležno Ministarstvo za Energiju usvojice pod-zakonska akta za primenu ovog zakona.

37.3. Do zvaničnog osnivanja nadležnog Ministarstva za Energiju na Kosovu, ovlašćenja, poslove i funkcije poverene Ministarstvu, obavljaće Energetski Ured Premijera Vlade.

Clan 38

Ovaj zakon stupa na snagu nakon usvajanja od strane Skupstine Kosova i na dan proglašenja od SPGS.

**Zakon Br. 2004 / 8
29 April 2004**

Predsednik Skupstine Kosova

---

akademik Nexhat Daci